

NOTA ORGANISATIE VAN DE VOORTPLANTINGSGENEESKUNDE

Versie 1.0

Discipline
Verantwoording

Monodisciplinair
NVOG

Inhoudsopgave

<u>Aanleiding</u>	1
<u>Uitgangspunten</u>	2
<u>Taken en verantwoordelijkheden</u>	3
<u>Minimale bezetting</u>	4
<u>Aanbevelingen</u>	5
<u>Conclusie</u>	6
<u>Colofon</u>	7
<u>Disclaimer</u>	8

Aanleiding

Het NVOG-bestuur heeft een werkgroep de opdracht gegeven tot het samenstellen van een nota over de organisatie van de voortplantingsgeneeskunde, waarin de taken en verantwoordelijkheden van de verschillende disciplines worden afgebakend.

Deze werkgroep bestaat uit vertegenwoordigers van de werkgroep Voortplantings- Endocrinologie en Fertiliteit (VEF), de commissie Kwaliteit, de commissie Producttypering en de commissie Beroepsbelangen (BBC).

De aanleiding tot dit verzoek waren de volgende actuele ontwikkelingen:

- **Toename van zorgvraag.** Door maatschappelijke ontwikkelingen en toegenomen behandelmogelijkheden neemt de omvang van de zorg binnen de voortplantings-geneeskunde nog steeds toe. Niet alleen kwantitatief, maar ook kwalitatief verandert de zorgvraag. Patiënten zijn steeds beter geïnformeerd en stellen hogere eisen aan de geboden zorg.
- **Kwaliteit van zorg.** Bij zowel patiënten als professionals is er een toenemend besef voor kwaliteit van zorg binnen de voortplantingsgeneeskunde. Richtlijnen, visitaties, registraties en opleiding zijn daarbij vanuit de NVOG onderdelen van een integraal kwaliteitsbeleid.
- **Tendens tot delegeren van taken.** Door hoge werkdruk, schaarste en brede inzetbaarheid van gynaecologen is er een toenemende tendens tot delegeren van taken aan bijvoorbeeld fertiliteitsartsen, verpleegkundigen en echoscopisten.
- **Verandering van aard van de zorg.** Het uitvoerende werk verloopt toenemend volgens protocollen, terwijl de supervisie steeds complexer wordt. Deze ontwikkeling versterkt ook de tendens tot delegeren van taken.
- **Concentratie van zorg en regionale samenwerking.** Onder meer door het vergunningenstelsel voor IVF en door de toegenomen kennis en behandel-mogelijkheden vindt de voortplantingsgeneeskunde steeds meer plaats in grotere samenwerkingsverbanden, met daarbij een toenemende regionale samenwerking.
- **Subspecialisatie.** Binnen maatschappen c.q. vakgroepen worden aandachts-gebieden geformuleerd en onderverdeeld, waaronder Voortplantingsgeneeskunde. Het valt te verwachten dat er voor dit vakgebied een erkend subspecialisme zal komen.

Het doel van deze nota is het beschrijven van de taken en verantwoordelijkheden van de ver-schil-lende professionals binnen de voortplantingsgeneeskunde, met daarbij de volgende randvoorwaarden centraal: kwaliteit van zorg, het belang van de patiënt en de meerwaarde van het principe van *interdependency*: samen werken in een goede onderlinge afstemming en met respect voor elkaar.

Uitgangspunten

Vanuit kwaliteitsoogpunt is de gynaecoloog de aangewezen professional om de regie te voeren binnen de voortplantingsgeneeskunde. Hij/zij is de expert op het gebied van het gehele traject van de voortplanting op zowel endocrinologisch, chirurgisch, psychosociaal en communicatief gebied en heeft daarnaast inzicht in obstetrische, gynaecologische en oncologische ziektebeelden en hun relatie met voortplantingsproblematiek. De gynaecoloog kan medische taken en verantwoordelijkheden delegeren aan andere professionals, die werken onder supervisie van de gynaecoloog.

De gynaecoloog moet binnen de voortplantingsgeneeskunde op consultatieve wijze samenwerken met andere disciplines zoals urologen, endocrinologen, klinisch genetici en psychologen.

De gynaecoloog in een IVF-centrum werkt nauw samen met klinisch embryologen. De afbakening van de verantwoordelijkheden wordt beschreven in het advies "Verantwoordelijkheden Gynaecoloog en Klinische Embryoloog", opgesteld door de sectie IVF van de VEF en de Vereniging van Klinisch Embryologen (KLEM).

Voortplantingsgeneeskunde vindt plaats in de algemene praktijk of in een fertiliteitcentrum. Een fertiliteitcentrum is een centrum waarin onder andere IVF-behandelingen (of een deel daarvan) worden aangeboden, conform de NVOG-kwaliteitsnorm 3 "In Vitro Fertilisatie". Het gaat hier dus om zowel transport- en satelliet klinieken als IVF-centra met een vergunning ex artikel 5 Wet Bijzondere Medische Verrichtingen (WBMV) voor het verrichten van alle fasen van IVF.

De eindverantwoordelijkheid van een fertiliteitcentrum berust bij een gynaecoloog met erkende expertise, in de toekomst de subspecialist. Tot die tijd zal de expertise worden getoetst bij kwaliteitsvisitaties aan de hand van criteria opgesteld door de VEF en de commissie kwaliteit.

Binnen deze fertiliteitcentra wordt, net als in algemene praktijken, gewerkt volgens de NVOG-richtlijnen en NVOG-kwaliteitsnormen. Zij stellen zich open voor visitaties en hebben een verplichte registratie voor verrichtingen, resultaten en complicaties.

Binnen de regio rondom een IVF-centrum bestaan afspraken over de organisatie van het regionale netwerk van zorg, met kwaliteit van zorg en het belang van de patiënt centraal. Er moet duidelijkheid bestaan over de verdeling van taken en over de wijze van samenwerken en verwijzen.

Taken en verantwoordelijkheden

Naast gynaecologen kunnen ook andere professionals werkzaam zijn binnen de voortplantingsgeneeskunde, zoals fertiliteitsartsen, verpleegkundigen, nurse-practitioners, echoscopisten en doktersassistenten. De gynaecoloog kan aan deze medewerkers medische taken delegeren. Een fertiliteitsteam kan daarnaast bestaan uit niet-medische consulenten, zoals psychologen en maatschappelijk werkenden.

Doel

De medewerkers binnen de voortplantingsgeneeskunde zorgen vooral voor verbetering van de kwaliteit van zorg. Zij voeren gedelegeerde taken uit met bijdrage aan een verhoogde doelmatigheid en continuïteit van zorg. De medewerkers zijn ingebed in een structuur met omschreven taken en bevoegdheden waarbij de gynaecoloog de eindverantwoordelijkheid draagt. De taken en bevoegdheden van de medewerkers zijn ingekaderd binnen de kwaliteitsnormen opgesteld door de NVOG.

Taken

De scholing van de medewerkers moet toegespitst zijn op het specifieke taken pakket. Gedelegeerde taken kunnen worden overgenomen van de gynaecoloog die eindverantwoordelijk blijft. Vanwege de afgeronde opleiding tot arts zal aan een fertiliteitarts een breder takenpakket kunnen worden toegekend dan aan de overige medewerkers, voor wie conform de wet BIG geldt: bekwaam is bevoegd.

Een belangrijke taak ligt op het gebied van voorlichting, uitleg en begeleiding.

Afhankelijk van hun bekwaamheid en scholing kunnen ook de volgende taken worden toebedeeld:

- Intake van paren met fertiliteitproblematiek
- Uitvoeren van (een deel van) het oriënterend fertiliteitonderzoek (OFO)
- Uitvoeren van intra-uteriene inseminaties en embryotransfers
- Transabdominaal en transvaginaal echoscopisch onderzoek van het kleine bekken ten behoeve van follikelmetingen (en eventueel van de jonge zwangerschap)
- Tijdig herkennen van onder meer OHSS en andere complicaties, waarna overleg met de verantwoordelijke gynaecoloog.
- Logistieke taken binnen de organisatie van de fertiliteitzorg, zoals registraties en beheren van protocollen.

Het verrichten van follikelpuncties is voorbehouden aan de fertiliteitarts en gynaecoloog.

Het functieprofiel van de verschillende medewerkers wordt nader beschreven in samenspraak met de betreffende medewerkers. De medewerkers dienen over voldoende kennis en vaardigheid te beschikken voor de te vervullen taken.

Verantwoordelijkheden

De medewerkers zijn verantwoordelijk voor hun directe handelen (wet BIG). De gynaecoloog is inhoudelijk en logistiek eindverantwoordelijk. Verwijzing van eerste naar tweede lijn en van tweede naar derde lijn, dient via de gynaecoloog te lopen.

De gynaecoloog is ook verantwoordelijk voor het vastleggen van de lokale organisatie, met daarin aandacht voor heldere werkafspraken, op NVOG-richtlijnen gebaseerde protocollen, lokale en regionale overlegstructuren, verslaglegging en bijscholing.

Duidelijk dient te zijn vastgelegd welke gedelegeerde handelingen zelfstandig mogen worden uitgevoerd door de medewerkers. Aan de medewerkers kunnen ook logistieke taken binnen de organisatie van de fertiliteitzorg worden toebedeeld, zoals bijvoorbeeld registraties en bijhouden van protocollen.

Minimale bezetting

De bezetting is afhankelijk van de grootte en de aard van de praktijk. In centra waar IVF procedures plaatsvinden, is ondersteuning door fertiliteitsartsen gewenst. Deze worden gesuperviseerd door de gynaecoloog.

Fertiliteitsartsen zijn alleen werkzaam in fertiliteitcentra, terwijl andere medewerkers, zoals verpleegkundigen, nurse-practitioners, tevens werkzaam kunnen zijn in algemene praktijken.

De continuïteit van zorg is een belangrijk criterium bij het vaststellen van de benodigde bezetting.

Aanbevelingen

Op basis van deze nota moeten de functieprofielen van de verschillende medewerkers opgesteld worden in samenwerking met de betreffende beroepsbeoefenaars.

Vanuit oogpunt van kwaliteit van zorg verdient het aanbeveling om een NVOG-kwaliteitsnorm "Voortplantingsgeneeskunde" op te stellen.

De VEF en de commissie kwaliteit moeten op korte termijn criteria opstellen op basis waarvan de in deze nota beschreven erkende expertise getoetst kan worden in de periode tot de komst van de toekomstige subspecialist.

Conclusie

De voortplantingsgeneeskunde ontwikkelt zich in de richting van een subspecialisme en zal steeds meer mede worden uitgevoerd door een team van ook niet-medische professionals. Van belang is een goede omschrijving van taken en bevoegdheden. De eindverantwoordelijkheid binnen de voortplantingsgeneeskunde ligt bij de gynaecoloog.

Colofon

Deze nota is aangenomen in de 573e ledenvergadering de dato 15-11-2002 van de NVOG.

NVOG
Postbus 20075
3502 LB Utrecht
www.nvog.nl

Disclaimer

De NVOG sluit iedere aansprakelijkheid uit voor de opmaak en de inhoud van de voorlichtingsfolders of richtlijnen, alsmede voor de gevolgen die de toepassing hiervan in de patiëntenzorg mocht hebben. De NVOG stelt zich daarentegen wel open voor attentering op (vermeende) fouten in de opmaak of inhoud van deze voorlichtingsfolders of richtlijnen. Neemt u dan contact op met het Bureau van de NVOG (e-mail: info@nvog.nl).